

Z vrha Svete Trojice, #4/100

Velika Krpanova pot je 110-kilometrski krog po Notranjski, tudi čez Sveto Trojico – Na Sveto Trojico vodi več označenih poti, mi smo se lotili krožne poti iz doline Vlačno

Tekst: **Andreja Frankovič**

»V Notranjem stoji vas, Vrh po imenu. V tej vasi je živel v starih časih Krpan, močan in silen človek. [...] Bilo je pozimi in sneg je ležal krog in krog. [...] Nesel je Krpan po ozki gazi na svoji kobilici nekoliko stotov soli; kar mu naproti prižvenketa lep voz; na vozu je pa sedel cesar Janez, ki se je ravno peljal v Trst. Krpan je bil kmečki človek, zato ga tudi ni poznal; pa saj ni bilo časa dolgo ozirati se; še odkriti se ni utegnil, temveč prime brž kobilico in tovor ž njo, pa jo prenese v stran, da bi je voz ne podrl. [...]

Cesar, to videvši, veli kočijažu, da naj konje ustavi. Ko se to zgodi, vpraša silnega moža: 'Kdo pa si ti?'

Ta mu dá odgovor: 'Krpan mi pravijo; doma sem pa z Vrha od Svete Trojice, dve uri hoda od tukaj.'

Ljudje na Pivškem verjamejo, da je bil silni mož, o katerem je pisatelj Franu Levstiku pripovedoval kmet Močilar na Razdrtem pri Klinčarju, doma v njihovih krajih, zato so ljudskega junaka, ki je rešil Dunaj in cesarstvo pred Turki, ovekovečili celo v občinskem grbu. A lastijo si ga tudi na Blokah, kjer leži vas Sveta Trojica. Enotnega odgovora, kje je bila vas Vrh, ni. Vemo pa, kje je 1106 metrov

visoka Sveta Trojica, pod katero je moč najti sledi nekdanje vasi, ki je v urbarjih zapisana kot Vasišče. Zgodovina pravi tudi, da so bili Pivčani znani tovarniki iz Trsta v notranje avstrijske dežele. V Prestranku je bila cesarska žrebčarna z obširnimi zemljišči v smeri Svete Trojice. Nekoliko višje, kjer se je reklo »Pri cesarjevi hoji«, pa naj bi cesar, ko je potoval z Dunaja, počival – in morebiti sta se prav tam srečala z Martinom Krpanom.

Srečanje s Krpanom

Tudi mi smo ga srečali – na rumenih tablicah, ki označujejo Veliko Krpanovo pot in vabijo na 110-kilometrski krog po Notranjski, tudi čez Sveto Trojico. Tisočak, ki po svoji obliki spominja na ogromno kopo sena, se je nekdanje imenoval Lonica. Tako se danes uradno imenuje sosednji, nekaj metrov višji vrh. Valvasor, pa tudi letnica 1672 na cerkvenem kamnu pričata o tem, da je romarska cerkev na tem mestu obstajala že v 17. stol., po reformah Jožefa II. v 2. polovici 18. stoletja pa je bila romarska pot opuščena, cerkev pa med letoma 1786 in 1811 tudi požgana. Po letu 2000 je začela ponovno vstajati iz ruševin in danes se zdi, da na razglednem in prepišnem vrhu stoji že od nekdanj.



Na Sveto Trojico vodi več označenih poti, naših 12 nog pa se je tokrat lotilo krožne poti iz doline Vlačno, do katere smo se pripeljali po makadamski cesti skozi Trnje. Ogrevanje se je začelo z vzponom po makadamu, ki mi je bil že od vsega začetka nekoliko sumljiv, in ko po kakšnem kilometru pričakovanega odcepa steze še vedno ni bilo, smo se vrnili nazaj do parkirišča. Pravi odcep se je prikazal za levim ovinkom. Zložen, enakomeren klanec nas je najprej popeljal čez travnik v borov gozd in se pod zaraščenim Velikim vrhom priključil kolovozu. Črne bore so zamenjale gole bukve, gabri in drugi listavci, z odpadlim listjem mehko postlani kolovoz pa se je nekoliko višje priključil makadamu, ki pripelje tik pod vrh Svete Trojice. Tako si 360-stopinjski razgled res lahko privošči čisto vsak, ne glede na fizično kondicijo.

Planinski angel

Na križišču poti nas pozdravi izklesan relief angela s planinsko markacijo, kot bi namigoval, da se v bližini začenja križev pot. »Sodoben, z velikim popustom,« pomislim, ko po spominu na hitro preletim nize 14 postaj, ki smo jih srečali drugod po hribih in se tradicionalno začnejo že blizu vznožja. Tukajšnja poenostavljena različica sledi zlozni cesti, ki obkroži vrh, mi pa se odločimo za strmo bližnjico naravnost čez golo vršno pobočje. »Vsak hrib ima svojo plešo,« sopihajoče pripomnim, ko dosežemo vrh.

Tomaž kimajoče pritrdi moji izjavi; v mislih imava namreč strmo travnato pobočje – plešo na Nanosu, ki rada poskrbi, da je zadnji del vzpona na markantno gorsko pregrado med Notranjsko in Pri-

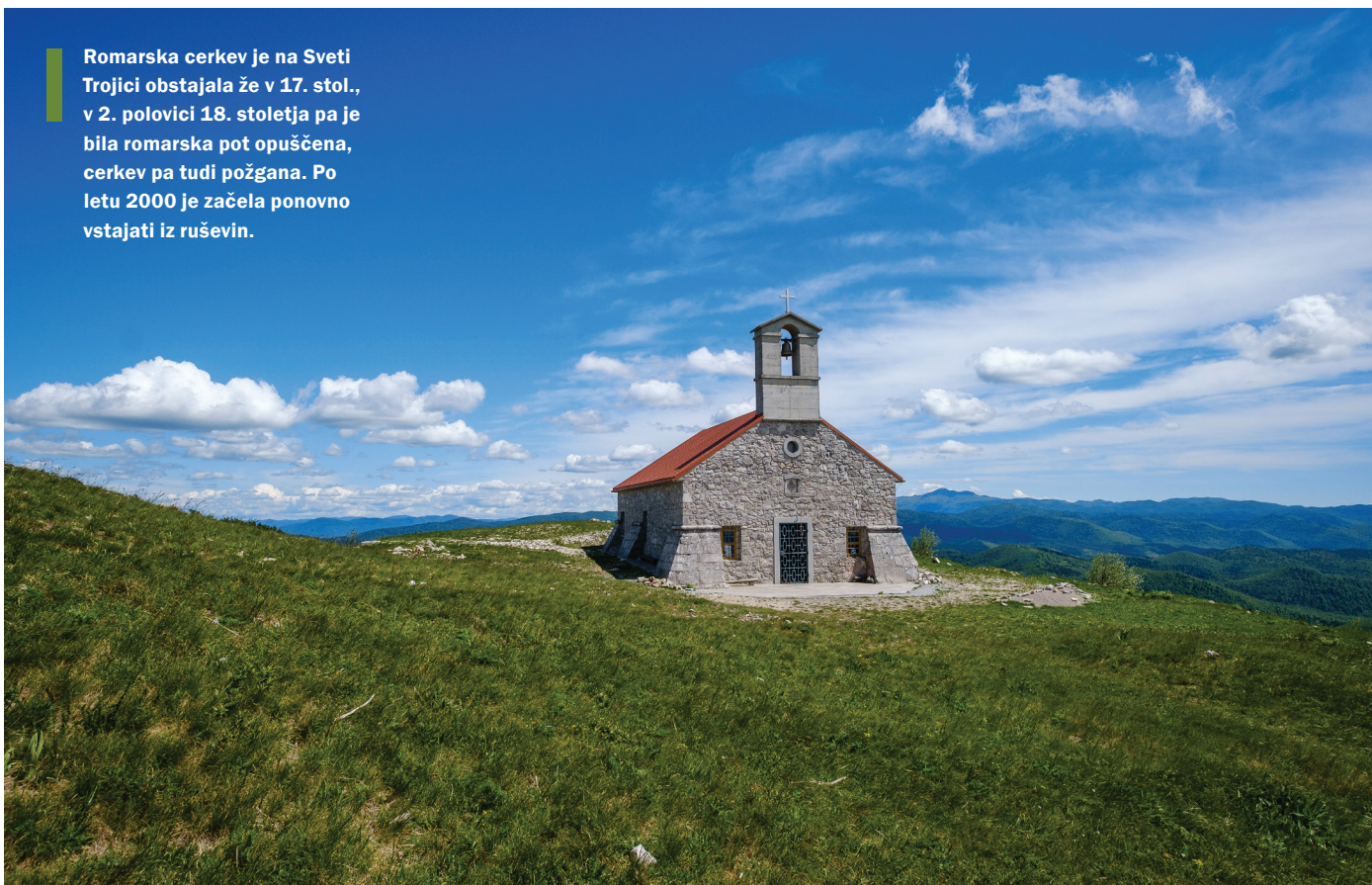
Petelinjsko jezero je najbolj obstojno od kar 17 (presihajočih) jezer na tem območju. V njem živi endemit, mali rakec kraški škrgonožec, ki ga ni mogoče najti nikjer drugje na svetu.

morsko primerno začinjen. Popopran zadnji klanec na Sveto Trojico se odkupi z razgledi na celotno Pivško kotlino, Snežnik, Učko, Nanos, Vremščico, Planinsko goro, Javornike in celo Julijske Alpe. Brez mrzlega vetra pa na tem izpostavljenem vrhu skoraj ne gre. Flyu in Jagi ušesa kar plapolajo, zato poiščemo zavetje na južni strani cerkve, kjer se zdi, da smo zamenjali letni čas.

»Kako zanimivo je to, tukaj smo sami, na Nanosu pa trume ljudi, tako da tja sploh ne hodim več ... Mogoče bom šel še kdaj med tednom,« se zapleteva v prijeten pogovor z domačinom, ki se je prav tako umaknil v zavetje. Strinjamo se, da je bila Trojica za vse nas blagodejno odkritje.

Sestopimo po stezi, ki nas pripelje do križišča z angelom, na naslednjem pa se odločiva preizkusiti novo, desno pot, da sestaviva krog. Naposled se znajdemo na makadamski cesti, ki sem jo na začetku našega izleta imela za napačno. Jagi pozorno spremlja vse očitne in namišljene stranske stezice, na katere bi lahko zavili, da bi se izognili široki cesti. Teh res ne mara, jaz pa tudi ne zaostajam veliko. Nazadnje jo le uslišiva.

Romarska cerkev je na Sveti Trojici obstajala že v 17. stol., v 2. polovici 18. stoletja pa je bila romarska pot opuščena, cerkev pa tudi požgana. Po letu 2000 je začela ponovno vstajati iz ruševin.



Angel v pomoč na poti do Svete Trojice

Foto: Andreja Frankovič

Mokra zabava

S Flyem se veselo zapodita po travnatem pobočju, po katerem se spustimo vse do Petelinjskega jezera oz. tega, kar je od njega še ostalo. Če bi bilo vode več, bi jo Fly skoraj zagotovo že veliko prej opazil in poletel navzdol. A za mokro zabavo je je bilo povsem dovolj. Ker leži najnižje, je Petelinjsko jezero tudi najbolj obstojno od kar 17 (presihajočih) jezer na tem območju. V njem živi endemit, mali rakec kraški škrgonožec (*Chirocephalus croaticus*), ki ga ni mogoče najti nikjer drugje na svetu. Največje pa je Palško jezero; ko se napolni, je njegova površina velika za 300 nogometnih igrišč, ob srednjem vodostaju pa je primerljivo z Blejskim jezerom. Tako Petelinjsko kot Palško jezero sta danes naravni vrednoti državnega pomena, medtem ko sta bili njuni kotanji v času nekdanje skupne države vojaška poligona.

Mimogrede: izraz pivka je sinonim za požiralnik, ki pije vodo, malo jezerce, ki počasi odteka. In prav ob preostanku Petelinjskega jezera, opazovanju požiralnikov, do katerih gojim skoraj strahospoštovanje, in Flyevega navdušenja nad vodno nagrado za uspešen vzpon že skoraj v mraku zaključimo naš klanec. Za obisk Ekomuzeja Pivških presihajočih jezer v Slovenski vasi, ki je tudi eno od izhodišč za vzpon na Sveto Trojico, smo prepozni. Da bo spoznavanje Krajinskega parka Pivška presihajoča jezera, reke Pivke ter rastlinskih in živalskih vrst na tem območju še bolj zanimivo in temeljito, si pravkar prizadevajo z obnovo in razširitvijo muzeja, zato bo zaprt predvidoma do jeseni 2023.